

หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง
การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ

ชื่อหลักสูตร การทำเหมือง
จำนวน ๓ ชั่วโมง

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

เอกสารหลักสูตรการทำเหมือง เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบหลักสูตรการเรียนการสอน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอณาเข็กประจำปี ๒๕๖๗ และได้ดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ประกอบกับพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีคุณภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพผู้รับบริการให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอณาเข็ก ได้รับความสำเร็จในการจัดทำ เอกสารเล่มนี้ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการสรุปรวบรวมข้อมูล เพื่อจัดทำเป็นรูปเล่ม ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอณาเข็ก หวังว่าเอกสารหลักสูตรการทำเหมือง เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในการศึกษาต่อไป

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
หลักสูตร การทำการทำเหมมหมู	๑
เนื้อหาหลักสูตร	๒
โครงสร้างหลักสูตรการทำการทำเหมมหมู	๔
แบบทดสอบก่อนเรียน	๗
ใบความรู้	๙
แบบประเมินผลงานผู้เรียน	๑๑
แบบทดสอบหลังเรียน	๑๓

หลักสูตรการทำเหมือง
จำนวน ๓ ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรมและบริการ

ความเป็นมา

การจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบันมีความสำคัญมากเพราะจะเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศ ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพเป็นการแก้ปัญหาการว่างงานและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชนซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์ ภายใต้กรอบเวลา ๒ ปีที่จะพัฒนา ๕ ศักยภาพของพื้นที่ใน ๕ กลุ่มอาชีพใหม่ ให้สามารถแข่งขันได้ใน ๕ ภูมิภาคหลักของโลก “รู้เขา รู้เรา เเท่าทัน เพื่อแข่งขันได้ในเวทีโลก” ตลอดจนกำหนดภารกิจที่จะยกระดับการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้ประชาชนได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ ที่มั่นคง โดยเน้นการบูรณาการให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านต่างๆ มุ่งพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำอย่างมีคุณภาพทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ประชาชนมีรายได้มั่นคง มั่งคั่งและมีงานทำอย่างยั่งยืน มีความสามารถเชิงการแข่งขันทั้งในระดับภูมิภาค อาเซียนและระดับสากลซึ่งจะเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในรูปแบบใหม่ที่สร้างความมั่นคงให้แก่ประชาชน และประเทศชาติ

สภาพสังคมในปัจจุบันมนุษย์เราได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เช่นด้านเศรษฐกิจ การเมืองสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมากประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ทรัพยากรมีน้อยลงจึงมีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีความคุ้มค่ายิ่งขึ้นโดยเฉพาะด้านการดำรงชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน นอกจากนี้จะมีการประกอบอาชีพครอบครัวแล้วยังมีสิ่งที่ถือว่าเป็นภาระหนักคืออาหารเพื่อบริโภคประจำวันจึงจำเป็นต้องหาวิธีที่มนุษย์เราจะต้องสร้างขึ้นหรือหาทดแทนโดยวิธีการต่างๆ เพื่อการอยู่รอดเพื่อจึงได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการทำเหมืองเพื่อความต้องการและเจตนารมณ์ของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีทักษะ มีอาชีพเสริมมีรายได้เพิ่ม พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ในการประกอบอาชีพสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

หลักการของหลักสูตร

๑. เป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ที่เน้นการบูรณาการเนื้อหาสาระภาคทฤษฎี ควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติจริงผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพได้จริงอย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรมจริยธรรม

๒. เป็นหลักสูตรที่เน้นการดำเนินงานร่วมเครือข่าย สถานประกอบการ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการศึกษาดูงาน

๓. เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้ไปเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในรายวิชาเลือกของสาระการประกอบอาชีพ

๔. เป็นหลักสูตรที่เน้นการใช้ศักยภาพ ๕ ด้านในการประกอบอาชีพได้แก่ศักยภาพด้านทรัพยากร ภูมิอากาศ ภูมิประเทศและทำเลที่ตั้ง ศิลปะวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต และด้านทรัพยากรมนุษย์

จุดหมาย

เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้

๑. มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง

๒. ตัดสินใจประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างมี

คุณธรรมจริยธรรม

๓. มีเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ

๔. มีความรู้ความเข้าใจและฝึกทักษะการบริหารจัดการในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. มีโครงการประกอบอาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพของตนเอง

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจการพัฒนาและต่อยอดอาชีพ

ระยะเวลา

ระยะเวลาตลอดหลักสูตร จำนวน ๓ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร จำนวน ๓ ชั่วโมง

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑.	ช่องทางการประกอบอาชีพการทำแหนดมหมู	๑.บอกความสำคัญการเห็นช่องทางของการประกอบอาชีพการทำแหนดมหมู	การทำแหนดมหมู ๑.๑ความสำคัญการประกอบอาชีพการทำแหนดมหมู ๑.๒ ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการทำแหนดมหมู เลือกเตรียมใช้บำรุงรักษา เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ ๑.๓ แหล่งเรียนรู้ ๑.๔ ทิศทางการประกอบอาชีพ	๑ ช.ม.	
	๒.ทักษะการประกอบอาชีพการทำแหนดมหมู	๒. เลือกเตรียมใช้ บำรุงรักษา เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์การทำแหนดมหมู	๒.๑ เลือกเตรียมใช้บำรุงรักษาเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์การทำแหนดมหมู ๒.๒ ขั้นตอนการทำแหนดมหมู ๒.๒.๑การจัดทำ ๒.๒.๒ การผสมส่วนประกอบ ๒.๒.๓ การบรรจุห่อไปตอง	๓๐ นาที	๓๐ นาที

		<p>๓. บอกและหาแหล่งเรียนรู้</p> <p>๔. บอกทิศทางการประกอบอาชีพการทำแหนมหมู ได้</p>	<p>๒.๓ ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติการทำแหนมเนื้อ แหนมหมู</p> <p>๒.๔ การทำ แหนมหมู</p> <p>๓. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการทำแหนมหมู</p> <p>๓.๑ การวางแผนการจัดทำแหนมหมู</p> <p>๓.๒ การดูแลรักษาการควบคุมคุณภาพการทำแหนมหมู</p> <p>๓.๓ การทำรายรับ – รายจ่าย</p> <p>๔.๑ ความสำคัญของโครงการอาชีพการทำ แหนมหมู</p> <p>๔.๒ ประโยชน์ของการทำโครงการอาชีพการทำแหนมหมู</p> <p>๔.๓ องค์ประกอบของโครงการอาชีพการทำแหนมหมู</p> <p>๔.๔ การประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการอาชีพการทำแหนมหมู</p>	<p>๓๐ นาที</p> <p>๓๐ นาที</p>	
--	--	---	---	-------------------------------	--

การจัดกระบวนการเรียนรู้

วิธีจัดกระบวนการเรียนรู้ ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังนี้

๑. การบรรยาย (Lecture)
๒. การระดมสมอง (Brainstorming)
๓. การอภิปราย (Discussion Method)
๔. การชมคลิปวิดีโอ การบรรยาย และการสาธิต
๕. การฝึกปฏิบัติ

สื่อการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีการใช้สื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ได้แก่

๑. ภาพประกอบการเรียนการสอน
๒. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน
๓. คลิปวิดีโอประกอบการบรรยาย

การจบหลักสูตร

๑. มีระยะเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการเรียนผ่านตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้
  - ๒.๑ ภาคทฤษฎี สัดส่วนร้อยละ ๒๐
  - ๒.๒ ภาคปฏิบัติ สัดส่วนร้อยละ ๘๐

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการเข้าเรียนตลอดหลักสูตร
๒. ทะเบียนคุมวุฒิบัตร
๓. วุฒิบัตรออกโดยสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนรู้หลักสูตรการทำขนมทองม้วน

การเทียบโอน

ผู้เรียนที่จบหลักสูตรการทำขนมหม้อ อัจฉริยะไปเทียบโอนผลการเรียนกับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ หรืออื่น ๆ ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

*****

แบบทดสอบก่อนเรียน

ข้อสอบหลักสูตรวิชาชีพการทำแหนมหมู
กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรมและบริการ

๑. แหนมหมูเป็นการแปรรูปชนิดใด
  - ก. การแช่แข็ง
  - ข. การหมัก
  - ค. การทำให้สุก
  - ง. การตากแห้ง
๒. แหนมหมูเป็นผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ นิยมรับประทานในภาคไหน
  - ก. ภาคเหนือ
  - ข. ภาคกลาง
  - ค. ภาคใต้
  - ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๓. วัตถุดิบในการทำแหนมหมู ที่ไม่ใช่ อุปกรณ์ในการทำแหนมหมู
  - ก. เนื้อหมูไร้มัน
  - ข. หนังหมูไร้มัน
  - ค. กระเทียม
  - ง. น้ำปลา
๔. อะไร ที่ไม่ใช่ อุปกรณ์ในการทำแหนมหมู
  - ก. เขียง
  - ข. มีดสับ
  - ค. กะละมัง
  - ง. จาน
๕. ชั้นส่วนไหนของหมูที่ควรนำมาทำแหนมหมู
  - ก. สันนอก
  - ข. สามชั้น
  - ค. ซีโครง
  - ง. ตับหมู

เฉลย ทดสอบก่อนเรียน

๑. การหมัก
๒. ภาคเหนือ
๓. น้ำปลา
๔. จาน
๕. สันนอก

ใบความรู้

แฮม หมายถึงอะไร

เมื่อมีใครพูดถึงแฮม เราจะนึกภาพถึงเนื้อที่ถูกห่ออยู่ในถุงพลาสติกหรือถูกห่อด้วยใบตอง โดยมีส่วนของหนังหมู ข้าวสุก และมีรสเปรี้ยวเล็กน้อย แต่ตอนนี้จะพูดถึงความหมายของแฮม ดังนี้

แฮม หมายถึง ผลิตภัณฑ์เนื้อที่เตรียมได้โดยการนำเนื้อมาบดหรือสับให้ละเอียด ใส่หนังหมูไปผสมกับเกลือ กระเทียมบด และสารประกอบไนเตรทหรือไนไตรท์ แล้วบรรจุห่อด้วยใบตองหรือพลาสติก เก็บไว้ ๒-๓ วันก็สามารถนำมารับประทานได้

คุณค่าทางโภชนาการ

บริโภคแฮมแล้วได้อะไร หลายท่านอาจคิดกันว่าเมื่อบริโภคแฮมแล้วท่านจะได้อะไรบ้าง

นอกจากรสชาติความอร่อยที่ได้รับจากการบริโภคแฮม

ส่วนประกอบหลักที่ใช้ในการทำแฮมก็คือ เนื้อ เนื้อเป็นแหล่งสำคัญของอาหารโปรตีนที่มี คุณภาพดี เป็นแหล่งของแร่เหล็กและวิตามินบี ซึ่งสารอาหารเหล่านี้มีอยู่พร้อมในเนื้อสัตว์

การแปรรูปเนื้อสัตว์ในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์จากเนื้อหมูและเนื้อวัว ซึ่งอุตสาหกรรมแปรรูปเนื้อสัตว์ในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากคนจีนที่เข้ามาอยู่อาศัยและทำมาหาเลี้ยงชีพ โดยการทำ

ผลิตภัณฑ์พวกกุนเชียง หมูแผ่น ลูกชิ้น ซึ่งมีการผลิตสูง รองลงมาเป็นผลิตภัณฑ์อาหารพื้นบ้านของไทยภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ พวกแฮม หมูยอ และไส้กรอกเปรี้ยว สำหรับแฮมนั้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมบริโภคกันเป็นอย่างมาก

มารู้จักวัตถุดิบ วัสดุและอุปกรณ์ในการทำแฮม

แฮมทำมาจากอะไร

ผู้บริโภคหรือผู้ประกอบการเกี่ยวกับการใช้เนื้อ เพื่อนำไปแปรรูปทำผลิตภัณฑ์แฮมควรจะทราบถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์แฮมที่ต้องการ และสิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะต้องคำนึงถึงก็คือ คุณภาพของวัตถุดิบที่จะใช้ เพราะว่าคุณภาพของผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายจะดีไปไม่ได้ถ้าวัตถุดิบคุณภาพด้อย ฉะนั้นควรที่จะรู้จักกับวัตถุดิบต่าง ๆ ในการทำแฮม ได้แก่

+ เนื้อสัตว์

เนื้อ หมายถึง เนื้อที่ได้จากสัตว์เพื่อนำมาใช้เป็นอาหาร ซึ่งรวมถึงกล้ามเนื้อและอวัยวะต่าง ๆ เช่น ตับ หัวใจ และส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ เนื้อจากสัตว์ชนิดต่าง ๆ ได้แก่ โค กระบือ สุกร แพะ แกะ เป็นต้น เนื้อสัตว์จะมีส่วนประกอบทางเคมีแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับสภาพของสัตว์ก่อนนำมาฆ่า สัตว์ต่างชนิดกันหรืออายุต่างกัน โดยทั่วไปกล้ามเนื้อของสัตว์จะมีส่วนประกอบทางเคมี ได้แก่ น้ำ โปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต วิตามิน เอนไซม์ และแร่ธาตุต่าง ๆ เป็นต้น

การทำแหมมในระดับชาวบ้าน มักมีการเติมดินประสีลงไปด้วยเล็กน้อย เพื่อให้เกิดสีแดงสวย โดยปริมาณที่ใช้เติมนั้นไม่ได้มีการชั่ง ตวง วัด ใช้ประมาณเองตามความชำนาญที่ปฏิบัติมา ซึ่งนับว่าเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค เพราะสารให้สีดังกล่าวจัดเป็นวัตถุเจือปนอาหารพวกไนเตรทและไนไตรท์ ซึ่งมีกฎหมายควบคุมกำหนดปริมาณการใช้ โดยอนุญาตให้ใช้ได้ไม่เกิน ๒๐๐ - ๕๐๐ มิลลิกรัมต่ออาหาร ๑ กิโลกรัม ซึ่งต้องคำนวณในรูปโซเดียมไนเตรทและโซเดียมไนไตรท์ตามลำดับ ปัจจุบันการใช้ไนเตรทและไนไตรท์ผสมกับอาหารมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ

๑.๑ เพื่อช่วยให้อาหารโดยเฉพาะเนื้อสัตว์มีสีแดงคงทน ไม่เสื่อมสลายไปขณะหุงต้ม

๑.๒ ทำให้อาหารมีรสชาติและกลิ่นเฉพาะ

๑.๓ ทำให้อาหารเก็บไว้ได้นาน ไนเตรท ไนไตรท์ จะทำหน้าที่เป็นสารกันเสีย ป้องกันการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ โดยเฉพาะพวกที่ทำหน้าที่เกิดการบูดและพวกที่สร้างสารพิษ สารให้สีที่ขออนุญาตให้ใช้คือ ผงเพร็ก ผงเพร็กเป็นสารเคมีพวกสารประกอบไนเตรทไนไตรท์ ใช้ใส่ลงผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดกลิ่นและรสที่ต้องการ ทำลายจุลินทรีย์ที่เป็นพิษและทำให้เกิดโรค และเพิ่มลงไปเพื่อทำให้ผลิตภัณฑ์มีสีดีขึ้น

+ ส่วนผสมอื่น ๆ ได้แก่

เกลือ

การเติมเกลือประมาณ ๒ - ๓ % ของน้ำหนักอาหาร จะช่วยทำหน้าที่ป้องกันไม่ให้จุลินทรีย์อื่น ๆ เจริญได้ และช่วยดึงน้ำและน้ำตาลจากเนื้อ และยังสามารถทำหน้าที่เป็นสารกันบูดได้ วัตถุประสงค์ของการใส่เกลือในแหมมคือ ทำให้เกิดรสเค็ม และทำให้แหมมเก็บไว้ได้นาน ปริมาณเกลือที่ใส่น้อยเกินไปจะทำให้แหมมเน่าเสียได้ และถ้าใส่เกลือมากเกินไปแหมที่ได้จะมีรสเปรี้ยวน้อยกว่ารสเค็ม

ข้าว

ข้าวที่ใส่ลงในแหมมเป็นข้าวที่ผ่านการหุงต้มจนสุกแล้ว ใช้ได้ทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว การใส่ข้าวลงไปก็เพื่อเป็นแหล่งคาร์โบไฮเดรตแก่แบคทีเรียที่สร้างกรดแลคติก ซึ่งเป็นตัวที่ทำให้แหมม มีรสเปรี้ยว

กระเทียม

ตามปกติมักจะบดกระเทียมให้ละเอียดก่อน แล้วจึงใส่ลงในผลิตภัณฑ์ การใส่กระเทียมจะให้ผลทั้งในแง่เพิ่มกลิ่นหอมและรสชาติของแฮม และยังช่วยเป็นสารกันบูดได้ด้วย โดยจะใส่ประมาณ ๑๐ % ของน้ำหนักอาหาร

รีกัลเบส

รีกัลเบสเป็นเกลืออิทธิบาทที่จะช่วยให้สีแดงของผลิตภัณฑ์เนื้อมีสีส้มสวยงามและอยู่คงทน สีจะไม่ซีดจางเมื่อวางขายในตู้โชว์ รีกัลเบสอย่างเดียวไม่มีประสิทธิภาพทำงานได้อย่างเต็มที่ ต้องใช้ ร่วมกับผงเพรก

พริกชี้หนู

การทำแฮมอาจจะมีการเติมพริกชี้หนูเป็นเม็ด ๆ พริกชี้หนูที่เติมนั้นนอกจากจะให้รสเผ็ดเมื่อบริโภคแล้ว ยังช่วยเพิ่มสีส้มที่สวยงามให้กับแฮมอีกด้วย

ใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้างในการทำแฮม

การทำแฮมบริโภคกันเองภายในครัวเรือนไม่จำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ยุ่งยาก แต่ถ้ามีการผลิตเพื่อจำหน่ายในปริมาณมาก ๆ จะมีอุปกรณ์ช่วยทุ่นแรงในการผลิต ซึ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ

การทำแฮมมีดังนี้

๑. เครื่องบดเนื้อ
๒. เครื่องอัดไส้
๓. เครื่องชั่งชนิดละเอียดและชนิดหยาบ

๔. อุปกรณ์เครื่องครัวต่าง ๆ ได้แก่ มีด เขียง ถาด กะละมัง หม้อ เตา

ทำแหมมกันได้อย่างไร

๑. วิธีการทำแหมม

แหมมเป็นผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์พื้นบ้านชาวเหนือของไทย มีรสชาติเปรี้ยว เนื่องจากเกิดการหมักของจุลินทรีย์ที่มีอยู่ในเนื้อตามธรรมชาติกับน้ำตาล ข้าวและโปรตีนในส่วนผสมเนื้อ มาศึกษากันเถอะว่าทำแหมมกันได้อย่างไร ควรเลือกภาชนะในการทำแหมมและเก็บรักษาแหมมอย่างไร และที่สำคัญคือ สุขลักษณะในการทำแหมมเป็นอย่างไร

๑.๑ การเตรียมวัตถุดิบ

สูตรที่ ๑

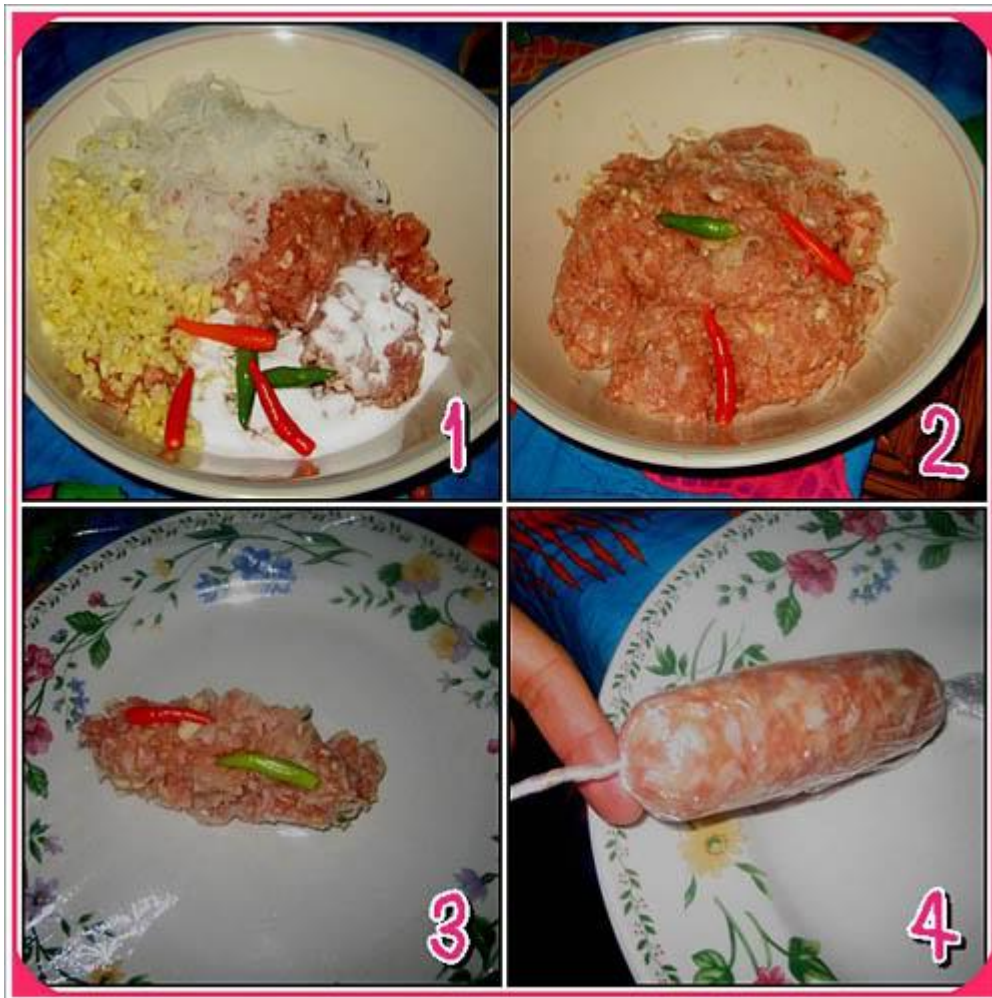
- เนื้อหมู ๑ กิโลกรัม
- หนังหมู ๓๐ กรัม
- ข้าว ๑๐๐ กรัม
- กระเทียม ๑๐๐ กรัม
- เกลือ ๒๐ กรัม
- เกลือไนเตรท ไนไตรท์ (ผงเพรก) ๐.๕ กรัม

สูตรที่ ๒

- เนื้อหมู ๑๒ กิโลกรัม
- หูหมู ๓ กิโลกรัม
- หนังหมู ๕ กิโลกรัม
- เกลือ ๔๐๐ กรัม
- เกลือไนเตรท ไนไตรท์ (ผงเพรก) ๔๐ กรัม
- รีกัลเบส ๔๐ กรัม
- น้ำตาลทราย ๔๐ กรัม
- กระเทียม ๘๐๐ กรัม
- ข้าวเหนียวหรือข้าวเจ้า ๕๐๐ กรัม
- พริกขี้หนูสวน ๕๐๐ กรัม

๑.๒ ขั้นตอนการทำแหมม

๑.๒.๑ การเตรียมวัตถุดิบ

เนื้อที่ใช้ควรเป็นเนื้อแดงสดที่ฆ่าและใหม่ ๆ เนื้อส่วนต้นขาเป็นส่วนที่ดีที่สุด เนื่องจากมีมันแทรกน้อย และเมื่อนำมาขนาดกับเครื่องปรุงต่าง ๆ จะได้ส่วนผสมที่เหนียว เนื้อที่ใช้ทำแฮมไม่นิยมล้างน้ำ เนื่องจากเนื้อจะดูดซึมน้ำ ทำให้มีความชื้นสูง และอาจเน่าเสียง่ายระหว่างการหมัก หากนำไปล้างน้ำควรซับน้ำให้แห้ง นำเนื้อมาตัดเอาส่วนที่เป็นมันและพังพืดออกให้หมด หั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ นำเข้าเครื่องบดเนื้อ หรือใช้มีดสับจนเนื้อละเอียด หนึ่งหมูชูดให้สะอาด ล้างด้วยน้ำ ถอนขนออกให้หมด นำไปต้มสุก นำมาหั่นบาง ๆ กระเทียมแกะเปลือกออกหมด โขลกให้ละเอียด ข้าวเหนียวหนึ่งหรือข้าวสายนำไปโขลกหรือบดให้ละเอียด

๑.๒.๒ การนวดผสม

นำเนื้อบดแล้วผสมเครื่องปรุง คือ เกลือ ข้างสุก รีกัลเบส โซเดียมไนเตรท ไนไตรท์ น้ำตาลทราย กระเทียมตามสูตร นวดจนเหนียวหรือเป็นก้อนไม่ติดมือ เติมหนังหมูหรือหูหมู และนวดต่อให้ เข้ากัน สำหรับแฮมบางชนิดมีการเติมพริกชี้หนูเพื่อให้มีรสเผ็ด

๑.๒.๓ การบรรจุและหมัก

แฮมเมื่อนวดได้ที่แล้วนำไปปั้นเป็นก้อน ห่อด้วยพลาสติกหรือห่อด้วยใบตองกล้วยสด มัดให้ แน่นด้วยยาง เชือกหรือดอก (ถ้าใช้ใบตองกล้วยสด) เพื่อไล่อากาศภายใน เพราะควรหมักแฮมในสภาพไม่มีอากาศและแขวนหมักไว้ประมาณ ๒ -๓ วัน ก็รับประทานได้

๒. การเก็บรักษา

แฮมเมื่อทิ้งไว้จะเกิดการหมักจนมีรสเปรี้ยวแล้ว จากนั้นควรเก็บไว้ในตู้เย็นหรือในอุณหภูมิ ต่ำ เพื่อไม่ให้ผลิตภัณฑ์มีรสเปรี้ยวเพิ่มขึ้นมากเกินไป

แบบประเมินผลงานผู้เรียน

ชื่อ - สกุล.....

หลักสูตร..... กลุ่ม.....

คำชี้แจง : ให้วิทยากรประเมินผลงานของผู้เรียนตามหัวข้อที่กำหนดให้

ประเด็นที่ประเมิน	คะแนนประเมิน (๑๐ คะแนน)
๑. ความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระ (๒๐ คะแนน)	
๑.๑ ทดสอบความรู้ความเข้าใจ	
๑.๒ สอบถามความรู้ความเข้าใจ	
๒. ทักษะการปฏิบัติ (๔๐ คะแนน)	
๒.๑ สังเกตการณ์ปฏิบัติในระหว่างการเรียนรู้การจัดกิจกรรม	
๒.๒ ประเมินโดยให้สาธิต	
๒.๓ แสดงขั้นตอนวิธีการปฏิบัติ	
๒.๔ ประเมินจากกระบวนการมีส่วนร่วม	
๓. คุณภาพผลงาน ผลการปฏิบัติ	
๓.๑ สังเกตผลงาน	
๓.๒ ตรวจสอบผลงาน	
๓.๓ มีความคิดสร้างสรรค์	
๓.๔ ผลการปฏิบัติว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่	
รวมคะแนน (๑๐๐ คะแนน)	

หมายเหตุ การประเมินผลการจบหลักสูตรอาจดำเนินการได้ ดังนี้

- การประเมินระหว่างเรียน และเมื่อจบหลักสูตร
- ประเมินครั้งเดียวก่อนจบหลักสูตร

ทั้งนี้ เกณฑ์การจบหลักสูตร จะต้องได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ จึงจะผ่านเกณฑ์การประเมิน

ลงชื่อ

วิทยากร

(

)

แบบทดสอบก่อนเรียน

ข้อสอบหลักสูตรวิชาชีพการทำเหมือง
กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรมและบริการ

๖. แหนมหมูเป็นการแปรรูปชนิดใด
- ก. การแช่แข็ง
  - ข. การหมัก
  - ค. การทำให้สุก
  - ง. การแตกแห้ง
๗. แหนมหมูเป็นผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ นิยมรับประทานในภาคไหน
- ก. ภาคเหนือ
  - ข. ภาคกลาง
  - ค. ภาคใต้
  - ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๘. วัตถุดิบในการทำแหนมหมู ที่ไม่ใช่ อุปกรณ์ในการทำแหนมหมู
- ก. เนื้อหมูไร้มัน
  - ข. หนังหมูไร้มัน
  - ค. กระเทียม
  - ง. น้ำปลา
๙. อะไร ที่ไม่ใช่ อุปกรณ์ในการทำแหนมหมู
- ก. เขียง
  - ข. มีดสับ
  - ค. กะละมัง
  - ง. จาน
๑๐. ชิ้นส่วนไหนของหมูที่ควรนำมาทำแหนมหมู
- ก. สันนอก
  - ข. สามชั้น
  - ค. ซี่โครง
  - ง. ตับหมู

เฉลย ทดสอบก่อนเรียน

- ๖. การหมัก
- ๗. ภาคเหนือ
- ๘. น้ำปลา
- ๙. จาน
- ๑๐. สันนอก

